

quickscan natuurtoets

Quickscan natuurtoets Steenbrugge, Deventer

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Opdrachtgever

Envita

Status

Definitief

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Quickscan natuurtoets Steenbrugge, Deventer

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode	Datum	Status
15-141	19 augustus 2015	Definitief

Auteur(s)

M. (Mark) Hoksberg

Eindredactie

Drs. I. (Iwan) Veeman

Opdrachtgever

Envita

Hoksberg, M.G. (2015). Quickscan natuurtoets Steenbrugge, Deventer. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 15-141. Ecogroen bv Zwolle.

© Ecogroen (2015)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding en doelstelling	4
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	4
1.3 Algemene opzet onderzoek	5
2. Gebiedsbescherming	6
2.1 Natuurbeschermingswet	6
2.2 Ecologische hoofdstructuur	7
2.3 Overige natuurgebieden	7
3. Flora- en faunawet	8
3.1 Onderzoeksmethode	8
3.2 Flora	8
3.3 Vleermuizen	9
3.4 Grondgebonden zoogdieren	10
3.5 Broedvogels	10
3.6 Vissen	12
3.7 Amfibieën	12
3.8 Overige soortgroepen	13
4. Geraadpleegde bronnen	14
Bijlagen	
Bijlage 1 - Samenvatting natuurwetgeving	

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Envita heeft Ecogroen een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen realisatie van nieuwbouwplan Steenbrugge in Deventer.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming.

Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Het plangebied ligt ten noordoosten van Deventer en betreft stadsuitbreiding. Het terrein is nu in gebruik als graanakker. Afgezien van de Zandwetering is er in (de omgeving van) het plangebied geen oppervlaktewater aanwezig. Het plangebied wordt bouwrijp gemaakt en bebouwd met een woonwijk van circa 15 hectare. Hiervoor worden enkele bomen en struiken gekapt. Voor de ontsluiting worden twee routes aangelegd.

Effectbeoordeling beschermde gebieden

Het bestemmingsplan maakt woningbouw mogelijk met emissie van stikstofoxiden tot gevolg. Sinds 1 juli 2015 is de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) in werking, waardoor de potentiële toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden (in dit geval Rijntakken) in beeld moet worden gebracht. Op basis van een berekening met het voorgeschreven rekenmodel AERIUS dient te worden bepaald of de natuurbeschermingswet 1998 en de PAS vaststelling van het bestemmingsplan in de weg kunnen staan. Indien dat het geval is, zijn verdere vervolgstappen in het kader van de Natuurbeschermingswet nodig, zoals het aanvragen van een Nb-wetvergunning.

De plannen hebben geen schade aan EHS-gebieden tot gevolg. Ook worden geen bijzondere natuurwaarden buiten de EHS aangetast door de plannen. Een vervolgtraject is voor EHS-beleid dan ook niet noodzakelijk.

Effectbeoordeling beschermde soorten

- In het plangebied zelf zijn alleen zeer algemene akkeronkruiden aangetroffen. In de oever van de Zandwetering komt de laag beschermde Zwanenbloem (Ff-wet tabel 1) voor. De groeiplaats gaat mogelijk verloren door de aanleg van een ontsluitingsroute en brug;
- In het plangebied zelf zijn geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. In de eikenlaan langs de zuidrand van de begraafplaats (buiten plangebied) zijn wel potentieel geschikte boomholten aanwezig. Deze blijven ongemoeid;

- De Zandwetering en de stadsrand zijn naar verwachting onderdeel van belangrijke vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen. Door de aanleg van de ontsluitingsweg, brug, werkzaamheden en verlichting kunnen genoemde vliegroutes en foerageergebied mogelijk aangetast worden;
- Vaste verblijfplaatsen van juridisch zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren worden niet verwacht. Wel zijn in het plangebied vaste verblijfplaatsen van diverse laag beschermde (Ff-wet tabel 1) grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten;
- Op het erf vlak naast het plangebied is in 2015 een Steenuil waargenomen. Van deze soort zijn nest én functionele leefomgeving jaarrond beschermd. Door de realisatie van de nieuwbouw kan mogelijk schade aan Steenuil worden toegebracht.
- In de afgelopen jaren hebben regelmatig Boomvalken in de invloedssfeer van de nieuwbouwlocatie gebroed. In 2015 zijn nog geen waarnemingen bekend. Als er een nest aanwezig is kan de realisatie van de nieuwbouw mogelijk schadelijke gevolgen hebben voor de functionaliteit. Daarom wordt geadviseerd om nader onderzoek naar deze soort met jaarrond beschermde nesten uit te voeren;
- In het plangebied en de invloedssfeer zijn verder geen broedvogels met jaarrond beschermde nesten aangetroffen of te verwachten. Wel zijn enkele algemeen voorkomende broedvogels van oevers en struweel aangetroffen en of te verwachten;
- In de moerassige oever van de Zandwetering is voortplanting van algemene en laag beschermde amfibieën (Ff-wet tabel 1) zoals Kleine watersalamander, Gewone pad en Bruine kikker te verwachten. Dergelijke laag beschermde soorten zijn ook zwervend en overwinterend te verwachten;
- In de Zandwetering zijn twee beschermde vissoorten aangetroffen. Het gaat om de strikt beschermde Bittervoorn (Ff-wet tabel 3) en de middelhoog beschermde Kleine modderkruiper (Ff-wet tabel 2). Bij werken in de (oever van de) Zandwetering zoals de bouw van een brug kan schade aan deze beschermde vissoorten optreden;
- In het plangebied zijn geen beschermde reptielen of ongewervelden aangetroffen of te verwachten.

Eindconclusies en aanbevelingen

- Bij de beoogde plannen verdwijnen mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde planten, kleine zoogdieren en amfibieën. Voor deze tabel 1-soorten geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van de ontheffingsplicht;
- Voorafgaand aan de aanleg van de ontsluitingsweg, verlichting en een brug over de Zandwetering dient gericht onderzoek uitgevoerd te worden naar vliegroutes van vleermuizen tussen half april en half oktober. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek kan het noodzakelijk zijn om ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet aan te vragen. Mogelijk is dan is het treffen van mitigerende maatregelen aan de orde. Te denken valt aan het afschermen van lichtbronnen en gebruik van vleermuisvriendelijke lampen;
- Om schade aan Steenuil te kunnen uitsluiten is het noodzakelijk om nader onderzoek te doen naar de status van de soort in de invloedssfeer van de nieuwbouw. In eerste instantie is een erfbezoek voldoende;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van alle aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na eind juli of het onderzoeksgebied te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Voor het broed-

seizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum;

- Bij werkzaamheden in de oever of watermilieu van de Zandwetering treedt mogelijk schade op aan strikt beschermde vissoorten. Afhankelijk van de uiteindelijke werkwijze en uitvoering is het mogelijk noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen voor het werken in leefgebied van (Kleine modderkruiper en) Bittervoorn.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Envita heeft Ecogroen een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van voorgenomen realisatie van nieuwbouwplan Steenbrugge in Deventer.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wetgeving is gegeven in bijlage 1.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Het plangebied ligt ten noordoosten van Deventer en betreft stadsuitbreiding. Het terrein is nu in gebruik als graanakker. Het wordt van Deventer gescheiden door het Zandweteringpark en de watergang Zandwetering. Langs de zandwegen en greppels zijn enkele bomen en struiken aanwezig. Aan de oostzijde grenst het gebied aan de begraafplaats Steenbrugge waar grote en oude bomen staan. Afgezien van de Zandwetering is er in (de omgeving van) het plangebied geen oppervlaktewater aanwezig.

Het plangebied wordt bouwrijp gemaakt en bebouwd met een woonwijk van circa 15 hectare. Hiervoor worden enkele bomen en struiken gekapt. De ontsluitingsroute loopt zuidwaarts en voert met een brug over de Zandwetering naar de naburige wijk Keizerslanden.

Figuur 1.1: Ligging van het plangebied (binnen stippellijn). Bron luchtfoto: Envita.

1.3 Algemene opzet onderzoek

De voorliggende quickscan natuurtoets is gebaseerd op één locatiebezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden (hoofdstuk 2) en soorten (hoofdstuk 3). Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien aanvullend onderzoek nodig is, is dit ook aangegeven.

2. Gebiedsbescherming

2.1 Natuurbeschermingswet

*In de **Natuurbeschermingswet 1998** (Nb-wet) is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijn-gebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermd Natuurmonumenten ondergebracht. Beoordeeld dient te worden of ingrepen/activiteiten in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen waarden en instandhoudingsdoelen van deze gebieden.*

Het plangebied ligt niet in Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op een afstand van ruim 2,5 kilometer en betreft Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden IJssel). Het is aangewezen voor acht beschermde habitattypen, zes habitatrichtlijnsoorten en 25 vogelsoorten. Wegens de afstand en tussenliggende barrières is directe verstorend en schade niet aan de orde. Het bestemmingsplan maakt echter wel woningbouw mogelijk met emissie van stikstofoxiden tot gevolg, hetgeen een schadelijk effect kan hebben op de instandhoudingsdoelstellingen.

Emissie van stikstofoxiden ontstaat onder andere door verbranding van fossiele brandstoffen bij ruimteverwarming of in het verkeer. De stikstof slaat in en in de omgeving van het plangebied neer (stikstofdepositie) en heeft mogelijk negatieve effecten op beschermde natuur.

Sinds 1 juli 2015 is de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) in werking, waardoor de potentiële toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden (in dit geval Rijntakken) in beeld moet worden gebracht. Bij inwerkingtreding van de PAS was nog sprake van een drempelwaarde van 1 mol N/ha/jr. De beschikbare ontwikkelruimte voor Natura 2000-gebied Rijntakken/ Uiterwaarden IJssel is nu reeds gegeven. Inmiddels heeft de minister van EZ de drempelwaarde verlaagd naar 0,05 mol N/ha/jr.

Op basis van een berekening met het voorgeschreven rekenmodel AERIUS dient te worden bepaald of de natuurbeschermingswet 1998 en de PAS vaststelling van het bestemmingsplan in de weg kunnen staan. Indien dat het geval is, zijn verdere vervolgstappen nodig, zoals bijvoorbeeld het aanvragen van een Nb-wetvergunning.

2.2 Ecologische hoofdstructuur

*De bescherming van de **Ecologische Hoofdstructuur (EHS)** komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de groene contouren van de EHS geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen van groot openbaar belang. Wanneer niet teruggevallen kan worden op het tenzij-gedeelte van het beschermingskader, zal aangetoond moeten worden dat door de plannen de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet significant aangetast worden.*

Uit de Atlas van Overijssel blijkt dat het plangebied geen onderdeel uitmaakt van de bestaande EHS (bron: Atlas van Overijssel 2015). Op ruim 400 meter vanaf het plangebied ligt het Wechelerveld, aangewezen als EHS 'bestaande natuur'. Omdat de EHS in Overijssel geen externe werking kent, is een verdere toetsing aan het EHS-beleid niet aan de orde.

2.3 Overige natuurgebieden

Buiten de bescherming van de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur bevinden zich ook natuurgebieden beschermd middels provinciaal beleid, veelal beschreven in omgevingsplannen of streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Het plangebied ligt niet in gebied met bijzondere natuurwaarden buiten de EHS. Zo is geen sprake van ganzenfoeragegebied of weidevogelgebied in het plangebied of directe omgeving. Vervolgstappen zijn dan ook niet aan de orde.

3. Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ff-wet) verplicht om bij ruimtelijke ingrepen of andere nieuwe activiteiten, na te gaan of er negatieve effecten kunnen optreden op exemplaren of het leefgebied van beschermde plant- en diersoorten. Optredende negatieve effecten dienen zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd te worden. Voor schade aan strikt beschermde soorten kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) van het Ministerie van Economische Zaken.

3.1 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op een locatiebezoek op 10 juli 2015. Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten). In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten. In onderstaande paragrafen worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten.

3.2 Flora

In het plangebied zijn alleen zeer algemene akkeronkruiden aanwezig. Waargenomen soorten zijn onder andere Italiaans raaigras, Perzikkruid, Reukeloze kamille, Rietgras, Duizendblad en Akkerviooltje.

De (natuurvriendelijk gedimensioneerde) oeverzone van de Zandwetering is (ter plaatse van de geprojecteerde ontsluitingsweg met brug) begroeid met moerasflora zoals Echte valeriaan, Liesgras, Riet, Penningkruid en de laag beschermde Zwanenbloem (Ff-wet tabel 1). Afhankelijk van de wijze van aanleg van de ontsluitingsweg naar Deventer (vaste brug) kan mogelijk schade aan Zwanenbloem optreden. Voor soorten van tabel 1 geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen echter vrijstelling. Verderop langs de Zandwetering zijn wel groeiplaatsen van de middelhoog beschermde Rietorchis (Ff-wet tabel 2) bekend. Bij een onverhoopte wijziging van de ontsluitingsroute dient hier nader onderzoek naar worden gedaan.

Er zijn verder geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen. Gezien de aangetroffen soortensamenstelling en de terreingesteldheid worden deze ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora is zodoende niet aan de orde.

3.3 Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ff-wet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit (vaste) verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1 volgende pagina). Op de volgende pagina worden deze onderdelen nader besproken.

Kader 3.1 Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ff-wet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden. Van deze drie onderdelen genieten de verblijfplaatsen de grootste bescherming. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/ zomerverblijven, baltslocaties/paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawet echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Potentiële vaste verblijfplaatsen

Er is in het plangebied geen sprake van bebouwing, zodat verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten uitgesloten zijn. In de schaarse bomen langs de randen van het centrale plangebied zijn geen geschikte verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht, vanwege het ontbreken van geschikte holten en spleten.

In de eikenlaan langs de zuidzijde van de begraafplaats zijn wel diverse holten in de bomen aanwezig. Omdat deze bomen gehandhaafd blijven is geen directe schade aan potentiële verblijfplaatsen te verwachten.

Potentiële vliegroutes en foerageergebieden

De randen van het plangebied vormen foerageergebied voor algemene vleermuissoorten als Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis. De stadsrand van Deventer (inclusief Zandwetering) vormt naar verwachting bovendien een vliegroute voor vleermuizen. De bouw en gebruik van een brug in de ontsluitingsroute kunnen een verstoring effect hebben op de functionaliteit van de vliegroute. Mogelijke effecten kunnen bestaan uit verstoring door felle verlichting en geluid door passerende auto's en fietsers en lichtverstoring door straatverlichting.

Geadviseerd wordt om nader onderzoek te doen naar de functie van de Zandwetering als vliegroute. Aan de hand van de uitkomsten kan worden bepaald of het aanvragen van een ontheffing en het treffen van mitigerende maatregelen noodzakelijk is. Een onderzoek naar een vliegroute bestaat doorgaans uit twee avondbezoeken door een vleermuisdeskundige met een vleermuisdetector. De bezoeken vinden plaats in de periode april-half oktober. Eén van beide bezoeken moet in de kraamtijd (half mei-half juli) worden uitgevoerd.

3.4 Grondgebonden zoogdieren

Juridisch zwaarder beschermde zoogdieren

Ondanks intensief zoeken naar sporen (voetafdrukken, krabsporen, mestputjes en holen) van de strikt beschermde Das (Ff-wet tabel 3) zijn er in het geheel geen sporen van aangetroffen. Op basis van het ontbreken van gebouwen en boomholten kunnen ook vaste verblijfplaatsen van Steenmarter (Ff-wet tabel 2) worden uitgesloten. Ook andere zwaarder beschermde landzoogdieren zoals Eekhoorn en Waterspitsmuis zijn op basis van biotoopkenmerken en bekende verspreidingsgegevens niet te verwachten.

Laag beschermde zoogdieren

In het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van laag beschermde, kleine grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en/of te verwachten, zoals Egel, Mol, Veldmuis, Huisspitsmuis, Bosspitsmuis *spec.*, Bosmuis en Rosse woelmuis (Ff-wet tabel 1).

Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren en verblijfplaatsen van laag beschermde grondgebonden zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

3.5 Broedvogels

Aangezien voorliggend onderzoek een verkenning betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Toch kan op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgement en bekende ecologische principes beoordeeld worden welke soorten aanwezig kunnen zijn. In deze paragraaf wordt hoofdzakelijk aandacht besteed aan broedvogels met jaarrond beschermde nesten. Daarnaast wordt kort ingegaan op de meer algemeen voorkomende broedvogels.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Flora- en faunawet verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.3).

Kader 3.3 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespendif, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten als roofvogels en uilen zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. In de nabije omgeving van het nieuwbouwplan zijn echter wel enkele jaarrond beschermde nestplaatsen aanwezig (geweest).

Buizerd en Sperwer

Deze soorten broeden naar verwachting in het bos langs de Wechelerweg, ten noorden van het plangebied. Van Buizerd is een alarmroep (nestindicatie) gehoord tijdens het veldbezoek. Jaarlijks broeden door Sperwer wordt genoemd door dhr. Spijker van de Vogelwerkgroep IJsselstreek. Aangezien de nesten niet in het geding zijn en de verwachte nestlocaties in dicht bos liggen is directe schade en verstoring niet aan de orde. Het leefgebied van deze soorten is dermate groot (meerdere vierkante kilometers) dat de 14 hectare van Steenbrugge geen essentieel onderdeel daarvan uitmaken. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Huismus

Op het erf dat aan de noordwestzijde grenst aan het plangebied zijn nesten van Huismus te verwachten. Deze nestplaatsen blijven behouden en het foerageergebied (erf) wordt niet aangetast. Vervolgstappen voor deze soort zijn niet aan de orde.

Steenuil

Op waarneming.nl wordt een zeer recente waarneming van een Steenuil op bovengenoemd erf gemeld. Steenuilen zijn erg honkvast en zijn voor hun levenscyclus sterk afhankelijk van een klein leefgebied dat zich uitstrekt binnen een straal van circa 300 meter. Daarmee maakt ook het plangebied mogelijk deel uit van essentiële leefgebied. Hun nesten én hun functionele leefomgeving zijn daarom jaarrond beschermd en ontheffingsplichtig. Om duidelijkheid te krijgen over de status van de waarneming adviseren we een erfbezoek uit te voeren. Indien er (sporen van) Steenuilen worden aangetroffen en/of er is sprake van vaste verblijfplaatsen, dan dienen mogelijk mitigerende maatregelen te worden getroffen. In het uiterste geval moet er een ontheffing worden aangevraagd.

Boomvalk

In de zomers van 2012 en 2013 heeft een Boomvalk gebroed op de hoogspanningsmast naast de geprojecteerde brug over de Zandwetering. In 2014 zijn in de omgeving nog Boomvalken met jongen gezien. Ten tijde van het veldbezoek was het weer niet geschikt om betrouwbaar onderzoek naar Boomvalk te doen (miezerregen). Onduidelijk is dus of er dit jaar in de omgeving of in het plangebied gebroed wordt. Het broedseizoen van deze soort is nog bezig. De soort is verstoring gevoelig, heimelijk en broedt vaak in oude kraaiennesten die naar verwachting op de begraafplaats en in de hoogspanningsmasten aanwezig kunnen zijn. Geadviseerd wordt om op korte termijn nader onderzoek naar Boomvalk uit te voeren.

Overige broedvogels

In de struweelranden langs de noordrand van het plangebied is door de aanwezigheid van enkele bomen en lage struiken broedbiotoop aanwezig voor algemene vogelsoorten zoals Merel, Zanglijster, Zwartkop, Grasmus, Heggenmus, Winterkoning en Vink. In de akker broeden Gele kwikstaarten (Rode lijst: Gevoelig). Uit het verleden zijn hier wel waarnemingen van Patrijs (Rode lijst: Kwetsbaar) bekend. In de oever-

zone van de Zandwetering broeden naar verwachting Wilde eend, Waterhoen, Meerkoet en Kleine karekiet.

Alle broedvogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Voor verstoring tijdens het broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Wilde eend kan echter nog tot eind september broedend aanwezig zijn.

3.6 Vissen

In de Zandwetering zijn twee beschermde vissoorten aangetroffen. Het gaat om de strikt beschermde Bittervoorn (Ff-wet tabel 3) en de middelhoog beschermde Kleine modderkruiper (Ff-wet tabel 2). Er wordt naar verwachting geen leefgebied gedempt of ongeschikt gemaakt. Bij werken in het watermilieu van de Zandwetering kan echter wel schade aan deze beschermde vissoorten optreden. Zo kunnen bij het eventueel vergraven van de oever en onderwaterbodem van de Zandwetering visbroed of volwassen exemplaren omkomen. Mogelijk kan het ontwerp van de brug en bijbehorende werkwijze zo worden uitgevoerd dat van schade geen sprake is.

Voor het werken in leefgebied met Kleine modderkruiper kan in dit geval worden volstaan met een ecologisch werkprotocol. Voor de strikt beschermde Bittervoorn (tabel 3 Ff-wet) geldt echter een ontheffingsplicht in geval van schade.

3.7 Amfibieën

In de moerassige oeverzone van de Zandwetering is voortplanting van amfibieën te verwachten. Het gaat om enkele algemene en laag beschermde amfibieën (Ff-wet tabel 1) zoals Kleine watersalamander, Gewone pad en Bruine kikker. Deze zijn bovendien zwervend en overwinterend te verwachten in het plangebied. Juridisch zwaarder beschermde amfibieën worden vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en op basis van bekende verspreidingsgegevens niet verwacht in het onderzoeksgebied (RAVON en waarneming.nl).

Bij de realisatie van de plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van genoemde laag beschermde amfibieënsoorten verloren gaan. Voor deze soorten geldt echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is.

3.8 Overige soortgroepen

In het plangebied zijn geen beschermde reptielen en ongewervelden aangetroffen of te verwachten. Wegens de afwezigheid van geschikt biotoop ontbreken geschikte voortplantingslocaties voor deze soortgroepen. Vervolgstappen voor de overige soortgroepen zijn dan ook niet aan de orde.

4. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Bekker J.P, P. Twisk & A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.

Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Ministerie van EL&I (2011a). Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis - Pipistrellus Pipistrellus. Dienst Regelingen.

Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Internet

Atlas van Overijssel (http://gisopenbaar.overijssel.nl/viewer/app/atlasvanoverijssel_basis/v1)

Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)

Ministerie van EZ (<http://mineleni.nederlandsesoorten.nl>)

Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen)

Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)

Bijlagen

Bijlage 1 - Samenvatting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken (EZ), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van Gedeputeerde Staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

1. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
2. Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
3. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
4. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
5. Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing en beoordeling

Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren, zijn beschermde soorten aanwezig en is er sprake van overtreding van een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet, dan dient u een ontheffingsaanvraag in te dienen bij de RVO.

Hierbij worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

RVO beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

Bescherming van flora en fauna (b)

Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)

Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)

Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u in bepaalde gevallen alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn¹ en de Habitatrichtlijn.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EZ. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetteksten.